

Bogdan Balcer, J. Kowalczyk

Krzemionki, pow. Opatów

Informator Archeologiczny : badania 4, 27-28

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W. Laskowskiego, na piaszczystej wydmie założono wykopy o powierzchni 2 arów.

Materiał zabytkowy znajdujący się jedynie w przypowierzchniowej warstwie o miąższości średnio 60 cm. Wydobyte zabytki ceramiczne bardzo drobne i poważnie zniszczone nie pozwalają na bliższe sprecyzowanie ich przynależności kulturowej. Jedynie na podstawie drobnych wiórów i fragmentów narzędzi krzemiennych można stanowisko datować na okres młodszej epoki kamiennej.

Nadzór archeologiczny nad wykopami wykonanymi przez Przedsiębiorstwo Poszukiwań Geologicznych poza materiałami XVII—XVIII-wiecznymi dał wyniki negatywne.

KRZEMIONKI, pow. Opatów

Państwowe Muzeum Archeologiczne

Badania prowadził mgr Bogdan Balcer pod ogólnym kierownictwem dr hab. J. Kowalczyka. Finansowało PMA. Drugi sezon badań. Kopalnia krzemienia z okresu neolitu i wczesnej epoki brązu.

Prace obejmowały powierzchniową część szybu 5. Wewnątrz zagłębienia tego szybu rozkopywano dwie ćwiartki 3×3 m. Na poziomie 90—100 cm poniżej wierzchołka hałdy, w calcowej warstwie piasku wystąpił w przybliżeniu okrągły zarys szybu o średnicy 4,5 m. Nie przystąpiono do rozkopywania jego wypełniska złożonego z rumoszu wapienia. Natomiast krzyżowy profil hałd usypanych wokół szybu i uzyskany materiał zabytkowy pozwalają na zorientowanie się w bogatych perspektywach badawczych kopalni krzemienionkowskiej, skąd dotychczas nie znamy pełnych danych stratygraficznych i opracowań inwentarzy.

W obrębie przekrojów hałdy otaczającej szyb 5 stwierdzono nawarstwienia usypisk górniczych (warpii) powstałych podczas drażenia omawianego i sąsiednich szybów. Usypiska te zalegały na piasku z częściowo zachowaną próchnicą kopalną. Na powierzchni hałdy występowała cienka warstwa próchnicy, której iluwia sięgają na głębokości 30—50 cm. Hałdę tworzy rumosz wapienny o rozmaitej konsystencji, miejscami poprzetykany piaskiem czystym lub z utworzoną próchnicą oraz rumosz z zawartością gliny. Są to utwory występujące na różnej głębokości w podłożu. Różny stopień ich zwietrzenia oraz obecność piasku z próchnicą świadczą o przerwach w eksploatacji badanej części kopalni, a nawarstwienia mogą stanowić podstawę do określenia chronologii względnej kilku sąsiadujących ze sobą szybów.

W obrębie wykopu stwierdzono dotychczas peryferyczne zasięgi trzech pracowni krzemieniarskich w postaci gęstych skupień zabytków krzemienionych zalegających pod hałdami. Materiał zabytkowy występuje także roz-

siany nierównomiernie w obrębie hałd. Ogółem w przebadanych 18 m³ znajdowało się ponad 2400 krzemieni. Wyróżniono dzikie okruchy krzemienia pasiastego (4 proc.) odłupki i okruchy przemysłowe, głównie z różnych faz produkcji siekier (około 92 proc.), zaczątkowe, nieokreślone formy rdzeniowe, zaczątkowce siekier i dłut czworościennych, jeden rdzeń odłupkowy i jeden wiórowy, dwa łuszcznie oraz nieliczne odłupki o proporcjach wiórowych. Narzędzia doraźnego użytku reprezentowane były przez odłupki i okruchy częściowo łuskane oraz charakterystyczne narzędzia zębate o ścisłych analogiach w osadach produkcyjnych kultury pucharów lejkowatych na Wyżynie Sandomierskiej. Z narzędzi górniczych znaleziono klin i pobijak z rogów. W hałdzie występowało ponadto kilka całych i okruchy kamieni narzutowych.

Grupa specjalistów z Przedsiębiorstwa Poszukiwań Geofizycznych w Warszawie prowadziła w Krzemionkach badania metodą elektrooporową i grawimetryczną, pozwalające na częściowe rozpoznanie rozplanowania podziemi kopalni bez ingerencji metod wykopaliskowych. Rokuje to duże nadzieje w szczególności na obszarach, gdzie nie zachował się krajobraz nakopalniany.

KSIĘGNICZCE MAŁE, pow. Wrocław Muzeum Ślązańskie w Sobótce

Badania prowadziła mgr Elżbieta Noworyta.

Finansowało Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań. Osada wielokulturowa: neolit, epoka brązu — kultura łużycka.

Stanowisko znajduje się na północnych krańcach wsi, 30 m na północ od cmentarza parafialnego, na polu leżącym pomiędzy krzyżującymi się tu drogami do Będkowic i Przędzowic.

Wstępnymi badaniami objęto obszar o łącznej powierzchni 1,5 ara. Pod cienką warstwą kulturową o miąższości nie przekraczającej 10 cm natrafiono na wkopane w calcową, pomarańczowo-żółtą glinę jamy osadnicze, z których 4 o funkcji bliżej nieokreślonych, płytkie, w przybliżeniu okrągłe lub owalne wstępnie datować można na IV—V okres epoki brązu.

Dwa pozostałe obiekty miały charakter mieszkalny. Starszy z nich, nieregularnie owalny o wymiarach 2,2 × 2,0 m, w przekroju prawie prostokątny o płaskim dnie, zagłębiony w calcu na 70 cm zniszczony był częściowo przez wkopaną w jego wschodnią część półziemiankę. Ta ostatnia bardziej płytka, nie przekraczająca 40 cm głębokości w rzucie poziomym prawie okrągła miała średnicę 2,8 m.

Nieliczna ceramika pozwala datować pierwszy obiekt na kulturę ceramiki wstęgowej klutej, drugi na kulturę pucharów lejkowatych.